

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

แนวทางการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร
ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

Guidelines for Production and Marketing Management of Alternative Crops to Substitute for
Off-season Rice Crop of Farmers in Bangkok Area

กิตติรัตน์ เชื้อนุ่น (Kittirat Chueanoon)¹ สัจจา บรรจงสิริ (Sujja Banchongsiri)² วรรณัย อันสำราญ (Wattanai Onsamran)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่ปลูกพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรัง 2) การจัดการการผลิตและการตลาด 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร และ 4) แนวทางการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร ประชากร คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายในฤดูนาปรัง ปี 2564 พื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์จากประชากรทั้งหมดและจัดเวทีระดมความคิดเห็นมีเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ 8 คน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการจำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ การจัดเวทีชุมชนระดมความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การจำแนก จัดชั้นข้อมูล และใช้ SWOT เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า 1) เกษตรกรร้อยละ 53.33 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 56.16 ปี อาชีพหลัก คือ การทำนา 2) ปลูกพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังอย่างน้อย 1 ชนิด ได้แก่ พักทอง พักเขียว แตงโม กะเพรา โหระพา ร้อยละ 86.66 โดยมีการวางแผนการผลิตตามฤดูกาลและเก็บผลผลิตตามระยะเวลาที่เหมาะสม เกษตรกรส่วนมากจำหน่ายผลผลิตบริเวณหน้าแปลงหรือบริเวณร้านของตนเอง มีการประชาสัมพันธ์ผลผลิตด้วยวิธีการบอกต่อพร้อมทั้งรับประกันคุณภาพสินค้า รายได้เฉลี่ย 25,533 บาทต่อไร่

3) ปัญหาด้านการผลิตในระดับมากที่สุด คือ ราคาปุ๋ยและสารกำจัดศัตรูพืช ($\mu = 4.60$) และการขาดแคลนน้ำ ($\mu = 4.26$) ถือเป็นปัญหาด้านการผลิตที่พบมากที่สุด ส่วนปัญหาด้านการตลาด พบว่า การขาดแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้าเป็นปัญหาสำคัญในระดับมาก ($\mu = 4.10$) รองลงมา คือ ปัญหาด้านจำนวนผลผลิตที่กระจายได้ ($\mu = 4.00$) ข้อเสนอแนะ เกษตรกรต้องการให้ภาครัฐช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่าย ($\mu = 4.16$) รองลงมา คือ ต้องการให้ภาครัฐช่วยด้านการประชาสัมพันธ์สินค้ามาก ($\mu = 4.03$) จัดอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก 4) แนวทางการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) แนวทางการจัดการด้านกลุ่มสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่ม (2) แนวทางการจัดการด้านการผลิตให้สินค้ามีมาตรฐาน (3) แนวทางการจัดการด้านการตลาดโดยเพิ่มช่องทางการตลาดและประชาสัมพันธ์สินค้า (4) แนวทางการจัดการด้านการเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช k_sripun@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. แชนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sujja.ban@stou.ac.th

³ อาจารย์ ดร. แชนงวิชาการจัดการการเกษตร สาขาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Wattanai.pinn@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

คำสำคัญ พืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรัง แนวทางการจัดการการผลิตและการตลาด

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic data of the farmers who grow Alternative Crops to Substitute for Off-season Rice Crop of Farmers in Bangkok Area 2) production and marketing management 3) problems and suggestion of the farmers 4) to find Guidelines for developing production marketing management. The population used in the study were 30 farmers in Bangkok who attend project grow variety plants Off-season Rice Crop in 2021, collecting data with an interview form all farmer and collecting data by group meetings 8 farmer and Agricultural Extensionist relate the project of 3 people. Data were collected using an interview form The statistics used to analyze the data were frequency, percentage and mean Analyze the data using SWOT Analysis to find Guidelines for developing. The results of the study found that 1) 53.33 percent of farmers were male, average age 56.16 years, The main occupation is farmer 2) Grow Alternative Crops to Substitute for Off-season Rice Crop at least 1 type such as namely pumpkin, wax gourd, watermelon, sweet basil, and basil 86.66 percent production planning accord to the weather, harvested at the appropriate time Observe the nature of the produce. most sold at the farmer's plot. It is publicized by word of mouth, have product warranty, average income 25,533 baht per rai 3) The problems is Fertilizer Herbicide price ($\mu = 4.60$) and Water scarcity ($\mu = 4.26$) is the biggest production problem, And the lack of stockpile and shipping delays ($\mu = 4.10$) and The number of yields that can be distributed ($\mu = 4.00$) are a marketing issue, Farmers would the government be to support and promulgate the variable channel for products ($\mu = 4.16$) and product publicity. ($\mu = 4.03$) 4) Four Guidelines for developing production marketing management of alternative crops to substitute for Off-season Rice crop of farmers in Bangkok area (1) Support farmers to group together (2) Produce products to standards (3) Increase sales channels and public relations (4) guidelines for learning support

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Keywords: Alternative crops for off-season rice crop, Guidelines for production and marketing management
บทนำ

ภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน สาเหตุการเกิดภัยแล้งเกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโลก การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น พฤติกรรมการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ทำลายชั้นโอโซนจนเกิดภาวะเรือนกระจก ซึ่งภัยแล้งที่รุนแรงในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อนบริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศไทยจะมีปริมาณฝนลดลง จนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงเดือนพฤษภาคมของปีถัดไปโดยภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ภัยแล้งที่เกิดขึ้นยังส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ระบบนิเวศ และส่งผลกระทบเป็นอย่างมากในด้านการเกษตร หากพื้นที่ทำการเกษตรเกิดปัญหาภัยแล้งขึ้นจะทำให้ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการในการทำการเกษตรโดยเฉพาะในการทำนาข้าวเนื่องจากข้าวเป็นพืชที่ต้องใช้น้ำเป็นปริมาณมาก เกษตรกรจึงขาดรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก

เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จัดเป็นเขตที่มีเนื้อที่มากที่สุดของจังหวัดกรุงเทพมหานคร ประชากรร้อยละ 80 ประกอบชีพเกษตรกรรม (สำนักงานเขตหนองจอก, 2564) โดยมีพื้นที่การทำการประมาณ 58,123 ไร่ และมีเกษตรกรทำนาประมาณ 2,700 ราย (กรมการข้าว, 2562) ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำจะมีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่านแต่เมื่อถึงฤดูแล้งน้ำในคลองย่อยหรือคลองซอยต่างๆ ที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรจะไหลลงคลองหลักทั้งหมด ส่งผลให้น้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร เขตหนองจอกมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้นสลับแล้งทำให้ในเขตนี้มีฤดูฝนและฤดูแล้งแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยสามารถแบ่งช่วงฤดูได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝนเริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน และฤดูหนาวเริ่มประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม พบว่า ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูกจะอยู่ในช่วงต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายนแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปีถือเป็นช่วงเวลาที่ ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชเนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนน้อยไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช (สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1, 2555) ปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในเขตหนองจอก ส่งผลให้เกษตรกรที่ปลูกข้าวนาปรังในช่วงระยะเวลาดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนน้ำ ด้วยเหตุนี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนข้าวนาปรังเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากการทำนาช่วงหน้าแล้งของเกษตรกร แต่ยังคงพบปัญหาหลายประการ เช่น การเลือกชนิดพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่ภายใต้เงื่อนไขปริมาณน้ำที่มีอย่างจำกัด การจัดการในกระบวนการผลิตและการตลาดที่แตกต่างจากการผลิตข้าว หรือแม้แต่วิธีการทำการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น

ดังนั้น การศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกรเขตหนองจอกจะทำให้เกษตรกรตระหนักและรับรู้ถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ(ภัยแล้ง)เพื่อปรับตัวรองรับสถานการณ์และปรับเปลี่ยนแนวทาง การผลิตด้านการเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่เขตหนองจอก ถือเป็นหนึ่งในทางเลือกเพื่อประกอบการตัดสินใจและวางแผนการผลิตของรอบการเพาะปลูกในฤดูกาลถัดไป โดยมุ่งเน้นการจัดการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตข้าวนาปรังที่ใช้น้ำปริมาณมากไปปลูกพืชทางเลือกชนิดอื่นที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นและใช้น้ำน้อย เช่น แตงโม พริกเขียว พริกทอง โหระพา กะเพรา เป็นต้น เพื่อลดการใช้น้ำในพื้นที่นาข้าวและเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูกนำมาซึ่งผลผลิตคุณภาพดี มีมาตรฐาน นอกจากนี้ การปลูกพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังยังช่วยลดต้นทุนการผลิตของ

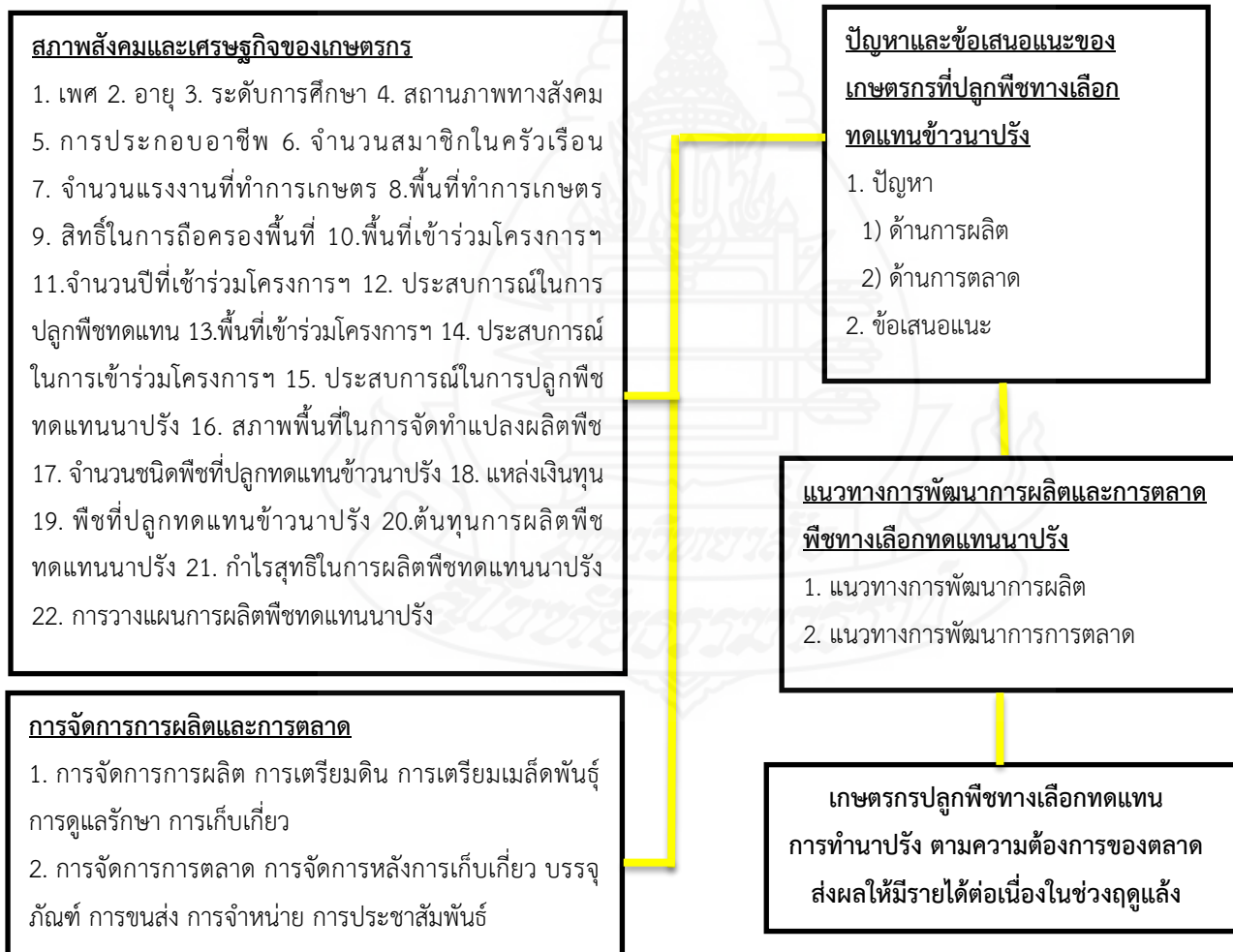
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

เกษตรกรทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดการพึ่งพาของหน่วยงานภาครัฐ และถือเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพ
จัดระบบการผลิตข้าวที่เน้นการสร้างสมดุลการจัดการการผลิตและการตลาดอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรที่ปลูกพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ปลูกพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลายในฤดูนาปรัง ปี 2564 พื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1. ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ 2. การจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรัง 3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่ปลูกพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ 8 คนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการจำนวน 3 คน โดยการจัดทำเวทีชุมชนระดมความคิด ใน 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่ 1 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ประเด็นที่ 2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการจัดการการผลิตและการตลาด ประเด็นที่ 3 แนวทางการจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังของเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การจำแนก จัดชั้นข้อมูล การวิเคราะห์ TOWS Matrix และบรรยายสรุปจากการวิเคราะห์ข้อมูล การอธิบายความเป็นเหตุและผล

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ เกษตรกรเป็นเพศชายร้อยละ 53.3 อายุเฉลี่ย 56.16 ปี การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 93.3 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 100.0 ประกอบอาชีพทำนา มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 23.76 ไร่ โดยมีสิทธิ์ในการถือครองพื้นที่เป็นแบบเช่าทั้งหมด พื้นที่ปลูกพืชทางเลือกทดแทนนาปรังเฉลี่ย 2.46 ไร่ พื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตชลประทานโดยนิยมปลูกพืชแทนข้าวนาปรัง อย่างน้อย 1 ชนิด ได้แก่ พักทอง พักเขียว แตงโม กะเพรา โหระพา ร้อยละ 86.6 ใช้แหล่งเงินทุนในการผลิตพืชจากการกู้ยืม ร้อยละ 100.0 ต้นทุนการผลิตพืชทางเลือกทดแทนนาปรังเฉลี่ย 13,284.14 บาทต่อครัวเรือน มีกำไรสุทธิในการปลูกพืชทางเลือกทดแทนนาปรังเฉลี่ย 25,533.06 บาทต่อไร่ มีการวางแผนการผลิตตามฤดูกาล ร้อยละ 86.7

2. การจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนนาปรัง การจัดการการผลิตและการตลาด

2.1 การจัดการการผลิต เกษตรกรมีการเตรียมดินโดยวิธีปั้นดินและการกำหนดระยะการปลูกเท่ากัน คือ ร้อยละ 100.0 มีวิธีการเพาะกล้าในถาดเพาะสูงถึง ร้อยละ 86.6 และมีการให้น้ำเป็นช่วงเวลา ร้อยละ 100.0 เกษตรกรมีการให้ปุ๋ยตามระยะการเติบโต ร้อยละ 100.0 การเก็บเกี่ยวมีการเก็บเกี่ยวในระยะเวลาที่เหมาะสมและการสังเกตลักษณะผลผลิต ร้อยละ 100.0 และการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเกษตรกรมีการคัดขนาดตามเกณฑ์ที่กำหนดมากที่สุด ร้อยละ 86.6

2.2 การจัดการการตลาด มีเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.0 ไม่มีบรรจุกัญชี ในด้านการขนส่งพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 90.0 มีผู้ซื้อมารับถึงสวนและมีรูปแบบการจำหน่ายเป็นกิโลกรัม ร้อยละ 60.0 รับประกันคุณภาพสินค้า ร้อยละ 86.6 สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์บริเวณหน้าแปลง ร้อยละ 40.0 และมีมีการประชาสัมพันธ์ผลผลิตโดยการบอกต่อ ร้อยละ 100.0

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา

3.1.1 ปัญหาด้านการผลิต พบว่า ราคาปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชและการขาดแคลนนํ้าถือเป็นปัญหาด้านการผลิตที่พบมากที่สุด ($\mu = 4.60$ และ 4.26 ตามลำดับ) ส่วนปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ราคาเมล็ดพันธุ์ โรคพืช แมลงศัตรูพืช และขาดแคลนเครื่องมือทางการเกษตร เป็นปัญหาที่พบบรองลงมา ($\mu = 4.00, 3.63, 3.60, 3.33$ และ 3.13 ตามลำดับ)

3.1.2 ปัญหาด้านการตลาด พบว่า การไม่มีแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้าเป็นปัญหาด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาเป็นปัญหาด้านจำนวนผลผลิตที่กระจายได้ปัญหาเรื่องการขนส่งล่าช้า ($\mu = 4.1, \mu = 4.00, \mu = 3.7$ ตามลำดับ)

3.2 ข้อเสนอแนะ ต้องการให้ภาครัฐช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและต้องการให้ภาครัฐช่วยด้านการประชาสัมพันธ์สินค้ามากที่สุด รองลงมาต้องการให้สนับสนุนด้านต้นทุนการผลิตมาก ($\mu = 4.16, 4.03, 3.83$ ตามลำดับ)

4. แนวทางการจัดการการผลิตและการตลาด

4.1 วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการจัดการการผลิตและการตลาดของเกษตรกรที่ปลูกพืชทางเลือกทดแทนนาปรังของเกษตรกรในพื้นที่กรุงเทพมหานครจากการจัดเวทีชุมชนระดมความคิด ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

4.4.1 จุดแข็ง ได้แก่

- 1) เกษตรกรมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการผลิต
- 2) ผลผลิตคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด
- 3) จัดทำแผนการผลิตและกำหนดช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว
- 4) แลกเปลี่ยนความรู้ในเครือข่ายของเกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดเดียวกัน
- 5) การรับประกันคุณภาพสินค้า
- 6) ปลูกพืชทดแทนมากกว่า 1 ครั้ง ในฤดูแล้ง
- 7) เป็นการปลูกพืชหมุนเวียน

4.4.2 จุดอ่อน ได้แก่

- 1) เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มในการผลิตสินค้า
- 2) เกษตรกรไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง
- 3) การเข้าถึงสังคมผู้สูงอายุทำให้ยากในการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่
- 4) ขาดช่องทางประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้า
- 5) ไม่มีแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้า

4.4.3 โอกาส ได้แก่

- 1) หน่วยงานรัฐเข้าถึงพื้นที่เพื่อสนับสนุนตั้งแต่การผลิตจนถึงการจำหน่ายสินค้า
- 2) ระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่การเกษตร
- 3) จุดจำหน่ายสินค้าใกล้แหล่งชุมชนและมีการคมนาคมสะดวก
- 4) ฐานลูกค้าเดิมที่กลับมาซื้อซ้ำ
- 5) ลูกค้าเดิมช่วยประชาสัมพันธ์สินค้า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

4.4.4 อุปสรรค ได้แก่

- 1) การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- 2) ปัญหาค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตรราคาสูง
- 3) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4) การระบาดของศัตรูพืช
- 5) การขาดแคลนแรงงาน

4.2 การสร้างแนวทางการพัฒนาด้วย TOWS Matrix

4.2.1 กลยุทธ์เชิงรุก ได้แก่

- 1) หน่วยงานรัฐต้องมีความรู้ด้านการผลิตจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์
- 2) เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนการจำหน่ายสินค้า
- 3) ทำแผนการผลิตกำหนดวันเก็บเกี่ยวเพื่อแจ้งให้ลูกค้าเดิมรับรู้ช่วงของการมีสินค้า
- 4) ชักชวนเครือข่ายรวมกลุ่มการผลิตเพื่อจำหน่ายที่จุดจำหน่ายสินค้า
- 5) การรับประกันสินค้าทำให้มีฐานลูกค้าเดิมกลับมาซ้ำ
- 6) การเพาะปลูกได้มากกว่า 1 ครั้งเนื่องจากพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน

4.2.2 กลยุทธ์เชิงแก้ไข ได้แก่

- 1) หน่วยงานรัฐให้ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม
- 2) หน่วยงานรัฐให้ความรู้ด้านการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย
- 3) หน่วยงานรัฐเอาใจใส่ให้ความรู้ด้านต่างๆ แม้เกษตรกรจะเข้าใจสังคมผู้สูงอายุ
- 4) กระจายสินค้าไปสู่จุดจำหน่ายที่อยู่ใกล้หรือเดินทางสะดวก
- 5) แม้จะขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์สินค้าแต่ยังมีลูกค้าเดิมช่วยในการประชาสัมพันธ์

4.4.3 กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่

- 1) ใช้ประสบการณ์ในการผลิตที่มีรู้เท่าทันช่วงของการระบาดของศัตรูพืช
- 2) จัดทำแผนการผลิตให้ทันต่อความขึ้นในดินที่หลงเหลืออยู่
- 3) การปลูกพืชหมุนเวียนช่วยลดต้นทุนการผลิตในฤดูกาลถัดไป
- 4) การเพิ่มรอบการผลิตทำได้มีรายได้เพิ่มขึ้นแม้ค่าเช่าที่จะราคาสูง

4.4.4 กลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่

- 1) W1T3 สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิตที่มากขึ้น
- 2) W1T5 สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน และสร้างแนวทางการพัฒนาด้วยTOWS Matrix

	ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
		1. เกษตรกรมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการผลิต 2. ผลผลิตคุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด 3. จัดทำแผนการผลิตและกำหนดช่วงเวลาการเก็บเกี่ยว 4. แลกเปลี่ยนความรู้ในเครือข่ายของ 5. การรับประกันคุณภาพสินค้า 6. ปลุกพืชทดแทนมากกว่า 1 ครั้ง ในฤดูแล้ง 7. เป็นการปลูกพืชหมุนเวียน	1. เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มในการผลิตสินค้า 2. เกษตรกรไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง 3. การเข้าถึงสังคมผู้สูงอายุทำให้ยากในการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 4. ขาดช่องทางประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้า 5. ไม่มีแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้า
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (O)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO)
	1. หน่วยงานรัฐเข้าถึงพื้นที่เพื่อสนับสนุนตั้งแต่การผลิตจนถึงการจำหน่ายสินค้า 2. ระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่การเกษตร 3. จุดจำหน่ายสินค้าใกล้แหล่งชุมชนและมีการคมนาคมสะดวก 4. ฐานลูกค้าเดิมที่กลับมาซื้อซ้ำ 5. ลูกค้าเดิมช่วยประชาสัมพันธ์สินค้า	S1O1 หน่วยงานรัฐถอดองค์ความรู้ด้านการผลิตจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ S2O1 เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดีให้หน่วยงานรัฐสนับสนุนการจำหน่ายสินค้า S3O4 ทำแผนการผลิตกำหนดวันเก็บเกี่ยวเพื่อแจ้งให้ลูกค้าเดิมรับรู้ช่วงของการมีสินค้า S4O3 ชักชวนเครือข่ายรวมกลุ่มการผลิตเพื่อจำหน่ายที่จุดจำหน่ายสินค้า S5O4 การรับประกันสินค้าทำให้มีฐานลูกค้าเดิมกลับมาซ้ำ S6O2 การเพาะปลูกได้มากกว่า 1 ครั้งเนื่องจากพื้นที่อยู่ในเขตชลประทาน	W1O1 หน่วยงานรัฐให้ความรู้ด้านการรวมกลุ่ม W1O1 หน่วยงานรัฐให้ความรู้ด้านการเพิ่มช่องทางการจำหน่าย W3O1 หน่วยงานรัฐเอาใจใส่ให้ความรู้ด้านต่างๆ แม้เกษตรกรจะเข้าถึงสังคมผู้สูงอายุ W5O3 กระจายสินค้าไปสู่จุดจำหน่ายที่อยู่ใกล้หรือเดินทางสะดวก W5O5 แม้จะขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์สินค้าแต่ยังมีลูกค้าเดิมช่วยในการประชาสัมพันธ์
	อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT)
	1. การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง 2. ปัญหาค่าเช่าพื้นที่ทำการเกษตร	S1T4 ใช้ประสบการณ์ในการผลิตที่มีรู้เท่าทันช่วงของการระบาดของศัตรูพืช	W1T3 สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มเพื่อมีอำนาจต่อรองในการซื้อปัจจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ราคาสูง	S3T1 จัดทำแผนการผลิตให้ทันต่อ	การผลิตที่มากขึ้น
3. ต้นทุนการผลิตสูง	ความชื้นในดินที่หลงเหลืออยู่	W1T5 สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่ม
4. การระบาดของศัตรูพืช	S7T3 การปลูกพืชหมุนเวียนช่วยลด	เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลน
5. การขาดแคลนแรงงาน	ต้นทุนการผลิตในฤดูกาลถัดไป	แรงงาน
	S6T2 การเพิ่มรอบการผลิตทำได้มีรายได้	
	เพิ่มขึ้นแม้ค่าเช่าที่จะราคาสูง	

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

เกษตรกรในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีอายุโดยเฉลี่ย 56.16 ปี (เข้าใกล้สังคมผู้สูงอายุ) และประกอบอาชีพหลักคือ การทำนา โดยพบว่าพื้นที่ถือครองทั้งหมดเป็นสิทธิ์ในการเช่าเนื่องจากเป็นพื้นที่ของนายทุนทั้งหมด (สำนักงานที่ดินเขต 1 ปทุมธานี, 2555) แม้ว่าพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของเขตเมืองตั้งอยู่ในเขตชลประทานที่มีน้ำเพียงพอในการทำงานแต่ช่วงหน้าแล้งส่งผลกระทบต่อพื้นที่การเกษตรโดยตรงทำให้เกษตรกรหันมาปลูกเมล่อนหรือโหระพาเขียวซึ่งเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อยแทนข้าวนาปรัง ในช่วงฤดูแล้ง (มติชนออนไลน์, 2559)

2. ด้านการผลิตและการตลาด

ในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของทุกปีถือเป็นช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช โดยเฉพาะพืชที่ต้องใช้น้ำปริมาณมากในการเจริญเติบโต เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว มีปริมาณน้ำฝนน้อยไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช (สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1, 2555) ปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถือเป็นปัญหาอย่างมากสำหรับเกษตรกรผู้ทำข้าวนาปรัง เพราะการเพิ่มสูงขึ้นของอุณหภูมิทำให้ผลผลิตข้าวลดลงเกษตรกรจึงขาดรายได้หรือมีรายได้ลดลงในช่วงฤดูแล้ง (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2552) จากการขาดแคลนน้ำหรือการเกิดภัยแล้งในพื้นที่ทำให้เกษตรกรต้องปรับเปลี่ยนจากการปลูกข้าวซึ่งใช้น้ำปริมาณมากมาเป็นการปลูกพืชทดแทนชนิดอื่นๆที่ใช้น้ำปริมาณน้อยในการเจริญเติบโตและเหมาะสมกับพื้นที่ อาทิ กลุ่มของพืชสวนและพืชผัก เช่น พริกทอง แตงโม ถั่วฝักยาว แตงกวา พริกเขียว เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชทดแทนข้าวนาปรังเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน (ปราโมทย์, 2560)

2.1 ด้านการผลิต

เกษตรกรในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ปลูกพืชใช้น้ำน้อยทดแทนการปลูกข้าวนาปรัง โดยพืชหลักที่เกษตรกรส่วนใหญ่เลือกปลูกหลังจากการทำข้าวนาปี คือ แตงโม เนื่องจากสภาพดินในพื้นที่เขตหนองจอกส่วนมากเป็นดินเหนียว เจ้าหน้าที่เกษตรในพื้นที่จึงให้คำแนะนำพร้อมส่งเสริมการปลูกแตงโมเพราะแตงโมเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกง่ายและสามารถทำการปลูกได้ในดินแทบทุกชนิด (แก้วมณี และคณะ , 2564) ส่วนพืชชนิดอื่นๆที่เกษตรกรสามารถปลูกได้ คือ พริกเขียว พริกทอง กระเพรา โหระพา ถือเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อยเหมาะสมกับการปลูกทดแทนข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง เพื่อเป็นการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องของเกษตรกรจากการเว้นช่วงฤดูกาลการทำนาปรัง โดยต้นทุนเฉลี่ยในการ ผลิตพืชชนิดอื่นทดแทนการทำนาปรังอยู่ที่ 13,284 บาท และมีกำไรสุทธิเฉลี่ยจากการปลูกพืชชนิดอื่นทดแทนการทำนาปรังจำนวน 25,533 บาทต่อครัวเรือน จะเห็นได้ว่าการ ปลูกพืชชนิดอื่นทดแทนการทำนาปรัง นอกจากช่วยให้เกษตรกรสร้างรายได้มากกว่าการปลูกข้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

(หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์,2560) และมีรายได้อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังสามารถช่วยลดต้นทุนในการทำนาปีรอบต่อไปได้ เนื่องจากมีธาตุอาหารจากการปลูกพืชชนิดอื่นทดแทนนาปรังหลงเหลืออยู่ในดินทำให้เกษตรกรลดปริมาณการใช้ปุ๋ยในการทำนา อีกทั้งยังเป็นการพักฟื้นที่ทำนาเพื่อตัดวงจรการระบาดของโรคแมลงได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.2 ด้านการตลาด

เกษตรกรส่วนใหญ่ จัดตั้งแผงขายบริเวณหน้าสวนตนเองและร้านค้าในชุมชนโดยมีรูปแบบการขายแบบเป็น กิโลกรัม เพราะเกษตรกรไม่มีเวลาออกไปขายผลผลิตเนื่องจากต้องดูแลจัดการผลผลิตในแปลงปลูกประกอบกับไม่มีแหล่งรวบรวมสินค้าที่เป็นศูนย์กลางโดยก่อนขายแต่ก่อนจะมีการคัดขนาดและการรับประกันคุณภาพสินค้าให้กับผู้บริโภค ส่วนพืชผักชนิดอื่นนั้นเกษตรกรจะทำการคัดขนาดและตัดแต่งคุณภาพก่อนส่งขาย ในด้านการประชาสัมพันธ์สินค้าเน้นการบอกต่อของลูกค้าเป็นหลักและมีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐที่คอยสนับสนุนเกษตรกรในพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่เข้าใจลู่ส่วงคนผู้สูงอายุและขาดความรู้เรื่องการตลาดออนไลน์จึงทำให้ยังไม่สามารถเข้าถึงการค้าขายในรูปแบบออนไลน์

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหา

3.1.1 ปัญหาด้านการผลิต

ต้นทุนการผลิตสูงถือเป็นปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่พบมากที่สุด เนื่องจากราคาของปัจจัยในการผลิตค่อนข้างสูง ทั้งด้านราคาปุ๋ย สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และเมล็ดพันธุ์โดยเกษตรกรมีการซื้อแบบรายย่อยทำให้ไม่มีกำลังในการต่อรองราคามากนัก ปัญหาการผลิตที่บรื่องลงมาคือ การขาดแคลนนํ้าหรือประสบปัญหาภัยแล้ง ซึ่งปัจจุบันปัญหาภัยแล้งมีสาเหตุมาจากฝนตกน้อยปรากฏการณ์เรือนกระจก ปรากฏการณ์เอลนีโญ การตัดไม้ทำลายป่า ฯลฯ สาเหตุดังกล่าวส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนลดลง (วารสารการพยากรณ์ผลผลิตการเกษตร, 2559) จนกระทบต่อการทำการเกษตรกรรม ส่วนปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงานเกิดจากคนรุ่นใหม่ไม่นิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเกษตรกรกลุ่มเดิมมีอายุเฉลี่ยค่อนข้างมาก อาจส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานได้ในอนาคต ส่วนการขาดแคลนเครื่องมือทางการเกษตร เป็นอีกหนึ่งปัญหาหลักเพราะเกษตรกรในพื้นที่ทำนาเป็นหลักจึงไม่นิยมลงทุนกับอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับพืชชนิดอื่นๆทดแทนนาปรัง ถึงแม้ว่าเกษตรกรปรับเปลี่ยนจากการทำนาปรังมาเป็นการปลูกพืชหมุนเวียน แต่ยังคงพบว่าพืชผักที่ปลูกทดแทนนั้นอยู่ในตระกูลเดียวกันและทำการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ง่ายต่อการระบาดของโรคพืชและแมลงศัตรู โดยส่งผลกระทบต่อเนื้อไปยังผลผลิตอีกด้วย (ปราโมทย์ ยาใจ ,2560)

3.1.2 ปัญหาด้านการตลาด

การไม่มีแหล่งรวบรวมและกระจายสินค้า ถือเป็นปัญหาหลักที่ต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากสินค้าทางการเกษตรมีข้อจำกัดในด้านระยะเวลาการเก็บรักษาผลผลิต หากไม่สามารถรวบรวมและกระจายผลผลิตตามกำหนดได้จะส่งผลต่อคุณภาพสินค้าทางการเกษตรได้ เช่น ผลผลิตเกิดการเน่าเสีย คุณภาพผลผลิตลดลง น้ำหนักของผลผลิตลดลงสอดคล้องกับ (สมเกียรติ,2557) กล่าวว่า พืชตระกูลแตงจะมีน้ำหนักและความแน่นเนื้อลดลงเมื่อมีเก็บรักษาผลผลิตยาวนานขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรที่จะลดลงด้วย เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการขนส่งล่าช้า ยังส่งผลกระทบต่อด้านคุณภาพผลผลิตด้วยเช่นกัน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 ข้อเสนอแนะด้านการผลิตเกษตรกรต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านต้นทุนการผลิตในด้านราคาปุ๋ยและสารเคมีในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับปราชญ์ ยาใจ (2560) ที่กล่าวว่า ต้นทุนการผลิตพืชของเกษตรกรค่อนข้างสูง

3.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการตลาด เกษตรกรต้องการให้ภาครัฐช่วยเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าเนื่องจากเกษตรกรมีช่องทางการจำหน่ายสินค้าเพียงช่องทางเดียวคือ การขายหน้าสวนเท่านั้น พร้อมทั้งช่วยประชาสัมพันธ์สินค้าให้มากที่สุดเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการประชาสัมพันธ์สินค้าที่มีคุณภาพผ่านช่องทางการค้าขายแบบออนไลน์

4. แนวทางการพัฒนาจัดการการผลิตและการตลาดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

4.1 แนวทางการจัดการด้านกลุ่ม ได้แก่ การรวมกลุ่มของเกษตรกรควรมีการวางแผนโครงสร้างและแผนการดำเนินงานเพื่อไปสู่ความเข้มแข็งของกลุ่ม เนื่องจากเกษตรกรยังมีการผลิตและจำหน่ายสินค้าแบบรายเดี่ยวจึงทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองในการซื้อปัจจัยการผลิต การต่อรองราคาสินค้าและการวางแผนการผลิตสินค้าให้มีผลผลิตต่อเนื่อง

4.2 แนวทางการจัดการด้านการผลิต ได้แก่ พัฒนาการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากสินค้าของเกษตรกรเป็นที่นิยมของตลาดและมีคุณภาพดี แต่ยังไม่ได้รับการรับรองเป็นสินค้าที่มีมาตรฐาน จึงควรพัฒนาการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในกระบวนการผลิตและเป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมายลูกค้าที่ต้องการเลือกบริโภคสินค้าที่มีมาตรฐาน

4.3 แนวทางการจัดการด้านการตลาด ได้แก่ พัฒนาช่องทางตลาดออนไลน์ทั้งในด้านการประชาสัมพันธ์และการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมีการวางแผนการผลิตที่ค่อนข้างชัดเจนโดยสามารถกำหนดช่วงเวลาของการเก็บเกี่ยวผลผลิตแต่ละฤดูกาลได้เกษตรกรจึงควรมีช่องทางสำหรับการส่งจูงสินค้าผ่านระบบออนไลน์หรือผ่านระบบโทรศัพท์เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงและสั่งซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้นนอกจากนี้การประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอสินค้าหรือผลผลิตผ่านการค้าขายแบบออนไลน์ จะช่วยทำให้สินค้ามีความน่าสนใจ น่าติดตาม ถือเป็นการกระตุ้นยอดขายได้อีกทางหนึ่งด้วย

4.4 แนวทางการจัดการด้านการเรียนรู้ ได้แก่

4.4.1 ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการภายในกลุ่ม

4.4.2 กระตุ้นเกษตรกรให้พัฒนากระบวนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสู่การผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน

4.4.3 จัดอบรมให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์แก่เกษตรกร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1 ด้านการรวมกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองปัจจัยการผลิต ราคาสินค้าและผลิตสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง ต้องมีการขึ้นทะเบียนสร้างการเรียนรู้ให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญหรือข้อดีของการรวมกลุ่ม

1.2 ด้านการผลิต การเลือกชนิดพืชทดแทนนมปรับควรเป็นพืชที่เป็นที่ต้องการของตลาด ผลผลิตราคาดีและมีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน ดังเช่น แตงโม พักทอง เป็นต้น

1.3 ยกระดับสินค้าที่มีคุณภาพสู่การผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและกลุ่มเป้าหมายลูกค้าเป็นการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรอีกทางหนึ่ง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

- 1.4 ด้านการตลาด ควรเพิ่มรูปแบบการประชาสัมพันธ์และช่องทางการจำหน่ายสินค้าเป็นระบบออนไลน์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มสินค้าได้สะดวกและง่ายขึ้น
- 1.5 ก่อนปลูกพืชในฤดูกาลถัดไป เกษตรกรควรวิเคราะห์ดิน เพื่อประเมินการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่
 - 2.1 เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐ ควรช่วยผลักดันให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่ม
 - 2.2 สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพสินค้าสู่มาตรฐาน (GAP,อินทรีย์)
 - 2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลที่ได้มาใช้ในการสร้างสรรคกิจกรรมให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการผลิต
- ในชุมชน
- 2.4 เสนอแนะแนวทางการประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์
3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 การศึกษาหาชนิดพืชทางเลือกทดแทนข้าวนาปรังที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่
 - 3.2 การศึกษาเปรียบเทียบรายได้ของเกษตรกรจากการปลูกพืชทดแทนข้าวนาปรังกับการปลูกข้าวนาปรัง
 - 3.3 การศึกษาธาตุอาหารในดินจากการปลูกพืชทางเลือกต่างชนิดกัน
 - 3.4 การศึกษาความเป็นไปได้ของพืชทางเลือกให้ได้การรับรองมาตรฐานอินทรีย์ในพื้นที่นาปรัง

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน (2559). เขตเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์/ กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- เขตมีนบุรี,สำนักงาน. "ข้อมูลทั่วไปของเขตหนองจอก". ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก <https://webportal.bangkok.go.th/.2564>
- ปาริมาทย์ ยาใจ/(2560)/แนวทางการปรับเปลี่ยนพืชทดแทนข้าวนาปรัง เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา/ กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- มติชนออนไลน์. "ปลูกพืชทางเลือกแทนนาปรัง ภูมิภคภัยแล้งเมืองกรุง". ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก: <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1453019353>, 2564.
- ศูนย์สารสนเทศการเกษตร.(2559)/การพยากรณ์ผลผลิตการเกษตร/วารสารการพยากรณ์ผลผลิตการเกษตร /ปีที่ 31 ฉบับที่ 1 : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- สำนักงานที่ดินเขต 1 ปทุมธานี. (2555). เขตการใช้ที่ดิน แขวงลาด้อยตัง เขตหนองจอก (กันยายน 2555) : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. "ข้อมูลการผลิตสินค้าเกษตร". ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก: <http://www.oae.go.th/production.html>, 2564.
- หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์. "เพาะปลูกพืชชนิดอื่นแทนข้าวนาปรัง". ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก: <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=96000000102> 00, 2560.